“Prințul Bisericii”, mitropolitul Teofan, încurajat să participe la împlinirea idealului religios al mozaismului

De câteva zile, pe siteurile ortodoxe, credincioșii se exprimă cu privire la participarea mitropolitului Teofan, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la reinaugurarea Sinagogii Mari din Iași.

Mitropolitul Moldovei Teofan a participat la acest eveniment, unde a avut și o alocuțiune citită, în care i-a felicitat pe membrii comunității evreilor din Iași și a făcut o analiză personală a relațiilor dintre evrei și populația majoritară. La un moment dat, s-a prins într-un dans împreună cu unii dintre cei prezenți acolo.

Cei mai mulți dintre cei ce și-au făcut auzită părerea pe tema prezenței Înaltpreasfinției Sale la sinagogă au pus accentul pe faptul că, potrivit Sfintelor Canoane, mitropolitul Moldovei nu avea ce căuta într-un locaș de închinare al unei religii necreștine, mai ales într-o sinagogă, dat fiind faptul că în canoane se face în mod direct referire la acest tip de lăcaș de închinare.

În acest material vom urmări însă un aspect, mai puțin scos în evidență în

blogosfera ortodoxă – caracterul ecumenist al unora dintre declarațiile care s-au făcut cu acest prilej.

Unul dintre cele mai interesante discursuri cu prilejul acestui eveniment a fost cel al rabinului Iosif Wasserman, care a vorbit despre tradiția comună abrahamică a creștinismului și mozaismului.

Discursul, foarte convingător pentru cineva care nu are o grilă de interpretare creștină a realității spirituale, rostit cu carismă de către liderul spiritual mozaic, face referire la faptul că începătorul poporului evreu, patriarhul Avraam, este "tatăl nostru al tuturor", în măsura în care el este, conform numelui, "părinte a multe popoare".

La un moment dat, rabinul se adresează direct "prinților Bisericilor", adică mitropolitului Moldovei și Bucovinei și arhiepiscopului romano-catolic din Iași, Petru Gherghel. **Foarte interesant este că mitropolitul ortodox este numit cu o denumire uzitată în special pentru cardinalii romano-catolici**. Și mai interesant este că nici măcar prelatul romano-catolic nu era cardinal și nu ar fi trebuit să primească titlul de "prinț al Bisericii".

Rabinul le spune acestora că între noi, evrei și creștini, există o strânsă legătură, Cartea Cărților, Biblia, "o carte sfântă care ne unește". Evident este vorba despre conceptul mozaic de Biblie, adică de Vechiul Testament, deoarece Noul Testament este cartea care ne desparte, întrucât religia mozaică nu îl acceptă pe Domnul Hristos ca Mântuitor al lumii.

“Prinții Bisericilor” sunt invitați de carismaticul vorbitor să realizeze unitatea interconfesională și interreligioasă pe baza revelației comune a Vechiului Testament.

Interpretând idealurile scripturistice, rabinul afirmă faptul că Biblia, cartea sfântă care ne unește pe toți, creștini și evrei, cuprinde idealul căutării dreptății, păcii și a lui Dumnezeu. “Noi, credincioșii trebuie să facem toate eforturile de a lupta pentru victoria dreptății în lumea întreagă și de a duce la încrederea în Dumnezeu.”

Acest lucru se poate face, conform teologului israelit, prin “unitate în diversitate”, printr-o apropiere plină de dragoste a tuturor, păstrându-ne specificul național și religios.

Viziunea mesianică a lui Isaia (capitolul 9), în care profetul vorbește despre puterea lui Mesia, care va face ca toate conflictele să se stingă, în care vor dispărea “uneltirile războiului, va triumfa pacea și puterea cuvântului”, este interpretată de către rabinul Wasserman ca un ideal politic de înfăptuit în lumea aceasta prin colaborarea în “unitate în diversitate” dintre toate religiile, în care să fie eliminate toate motivele de disensiune religioasă, adică diferențele teologice dintre religii.

În numele “Asociației evreilor originari din România din Ierusalim”, vorbitorul le urează celor doi “prinți ai Bisericii” “deplin succes în acțiunile pentru grăbirea acestor vremuri”.

În încheiere, rabinul urează populației creștine din Iași să își sărbătorească “pe 24 decembrie sărbătorile voastre” în duhul păcii și al prieteniei sărbătorii mozaice Hanuka.

Discursul a fost aplaudat de către cei prezenți, inclusiv de către mitropolitul Moldovei și Bucovinei Teofan, care a trecut cu vederea faptul că viziunea expusă de vorbitor, foarte atrăgătoare de altfel pentru cineva care gândește lucrurile în alt duh decât cel al revelației creștine, **făcea o totală abstracție de Cel pentru care s-au scris toate scrierile Cărții Cărților, Împlinitorul viziunii păcii lui Isaia, Singurul capabil să aducă pacea, dreptatea și mai ales adevărata relație cu Dumnezeu – Domnul nostru Iisus Hristos, Cel care, neacceptat de către membrii cultului mozaic, face ca tot ce ne unește să fie insuficient în comparație cu ceea ce ne desparte**.

Pentru a înțelege mai bine mesajul rabinului Iosif Wasserman, se cuvine să citim cu atenție o declarație a Înaltei Curți a Noahizilor, aparținând Sinedriului pe cale de a se organiza în Israel, în care sunt expuse principalele principii care ar trebui să stea la baza organizării unei structuri internaționale bazate pe Biblie, care să înlocuiască Națiunile Unite.

> *Sanhedrin Invites 70 Nations to Hanukkah Dedication of Altar for the Third Temple*

În această declarație[1] se spune printre altele (sublinierile ne aparțin):

1. *Toată omenirea trebuie să se pregătească pentru ziua în care Domnul va împărăți în Sion, când ele [popoarele] vor face pelerinaje la Ierusalim pentru a lua parte la slujirea din Templu.*

2. *Învățații ne învață că lumea se sprijină pe trei stâlpi. Pe Tora, pe slujirea la Templu și pe faptele bune ale dragostei.* ***Fără slujirea la Templu, lumea e ca un tron care stă pe două picioare.*** *(Din acest motiv,* ***Sinedriul a cerut candidaților la primăria Ierusalimului să pregătească zidirea celui de-al Treilea Templu****[2].)*

3. *Suntem foarte aproape de ziua pe care profeții lui Israel au anunțat-o, în care Dumnezeul lumii, Creatorul a toate, va fi chemat de către lume cu numele Dumnezeului lui Israel, deoarece* ***numai Israel a rămas atașat de El.***

4. ***Omenirea a creat religii precum creștinismul și islamul ca instrumente de-a lungul istoriei pentru a apropia omenirea de această zi, când toată lumea Îl va recunoaște pe Dumnezeul lumii, descoperit pe Muntele Sinai, într-un deșert care nu este al nimănui.***

5. *Chemarea lui Dumnezeu de a întoarce poporul Său în țara Sa va demonstra că credința unor națiuni că Israel a fost în exil ca pedeapsă este greșită. Exilul a existat doar pentru ca Israel să servească drept exemplu popoarelor de slujire a lui Dumnezeu. Dacă nu ar fi fost exilul, Mahomed nu l-ar fi cunoscut pe Dumnezeu și ar fi fost idolatru ca și ceilalți frați ai săi.* ***Dacă nu ar fi fost evrei în Roma, aceștia ar fi rămas idolatri până astăzi****. Tora a fost tradusă în greacă și popoarele au copiat cuvântul lui Dumnezeu pentru că existau evrei în exilul egiptean.*

6. ***A venit momentul ca poporul Creatorului să revină în țara sa, iar de aici lumina să se răspândească în întreaga lume****. Iar când o vom merita, iar Templul va fi restaurat și construit pe locul său, atunci toate popoarele vor realiza și mai mult că a venit momentul să I se închine lui Dumnezeu.* ***Criza religiei de astăzi este o pregătire pentru adevărata adorare a lui Dumnezeu.***

7. *În concluzie, oricine dorește să ne însoțească, să ne fie partener în slujirea lui Dumnezeu și să aibă legături cu poporul nostru,* ***trebuie să creadă în Dumnezeul descoperit pe Sinai și să fie ca poporul lui Israel, care a fost prezent acolo, și a rămas până astăzi prezent.***

8. *Vedem lucrarea lui Dumnezeu clar în minunea creării statului Israel, care a renăscut la două mii de ani după distrugerea sa. Tuturor celor ce ne însoțesc le revine sarcina să încerce tot posibilul pentru a răspândi credința potrivit profeților, așa cum evreii au păstrat și respectat cuvintele acestora, și să prevină, ferească Dumnezeu, răspândirea religiilor făcute de oameni. Cei ce fac acest lucru trebuie să îi ajute pe evrei să respecte ceea ce Dumnezeu le-a poruncit. Dumnezeu cere de la evrei mult mai mult, mai mult decât a cerut popoarelor,* ***dat fiind faptul că evreii vor sluji ca preoți ai umanității****. Iar celelalte popoare nu ar trebui să încerce, Doamne, ferește, să influențeze poporul Său să accepte religiile lor.*

Despre nevoia înlocuirii Națiunilor Unite secretarul Sinedriului, rabinul Dov Stein, spune[3]:

> *"Trăim astăzi într-o epocă în care amenințările sunt globale, nu limitate la anumită țară. Acest lucru este valabil în cazul armelor, chestiunilor ecologice și chiar sociale. Soluțiile trebuie să fie aflate printr-un efort universal.* ***Națiunile Unite au eșuat în mandatul lor, pentru că L-au respins pe Dumnezeu ca Făcător și legile nohadice care sunt comune întregii umanități****".*
>
> *"Au respins bazele umanității, date pe Sinai. Trebuie să reeducăm lumea pentru a face față acestor probleme. Avem nevoie de o organizație universală care să revină la Biblie, să reeduce lumea. Nu este o inițiativă religioasă. Este o inițiativă națională, în care fiecare popor își va aduce cu sine propria specificitate, toate națiunile adunându-se în Ierusalim, unde lumea a fost creată".*

Faptul că Sinedriul lucrează serios la crearea unui organism internațional în Ierusalim, care să înlocuiască Națiunile Unite, se vede dintr-o altă declarație a acestuia, în care se spune: "Cerem de asemenea guvernului să pregătească un centru pentru un organism internațional, care să înlocuiască Națiunile Unite și [Curtea Internațională de la] Haga și care să fie clădit pe temelia Bibliei".

Sinedriul a cerut astfel ca alături de Templul din Ierusalim să fie aduse cele mai importante instituții internaționale ale umanității, cea politică și cea juridică.

Să facem o sinteză a celor spuse de declarația Sinedriului.

Mai întâi să spunem că Sinedriul este instanța supremă religioasă în religia mozaică, alcătuită din 71 de învățați ai legii mozaice. Organizația exista încă din vremea antică, fiind prezentată în Evanghelii cu prilejul judecării Mântuitorului Hristos. După dispersarea evreilor în toată lumea, ea a fost înlocuită de diferite instituții religioase locale ale practicanților religiei mozaice. Ea a fost reînființată de către rabini în anul 2004.

Înalta Curte a Nohaizilor este un departament al Sinedriului renăscut, care se ocupă cu relațiile cu popoarele nohaide, adică cu popoarele care îmbrățișează legea nohaică, dată după Potop. Potrivit teologiei noahidice[4], popoarele lumii

pot să aibă parte de "viața veșnică" (*olam ha-ba*), cu condiția să respecte cele șapte porunci ale legii noahice: să aibă credință în Dumnezeu; să binecuvânteze numele lui Dumnezeu și să respecte pe cei ce cunosc legea veterotestamentară; să nu fure; să respecte legile; să nu ucidă; să aibă milă de toate creaturile; să nu facă adulter.

Cele "70 de popoare"[5] sunt, sub aspect biblic, popoarele descendente din Noe. Prin extensie, expresia se referă la toate popoarele lumii.

Hanuka este o sărbătoare evreiască dedicată redeschiderii Templului din Ierusalim de către frații Macabei, după o revoltă contra asupritorilor eleniști.

În sinteză:

1. Declarația Sinedriului vizează **asumarea de către poporul evreu a unei misiuni mesianice, pe baza profeților veterotestamentari, de răspândire în lume a învățăturii biblice mozaice**. Conceptul pare a se baza pe profeția mesianică din Isaia capitolul 56, care se referă la chemarea tuturor popoarelor la mântuirea adusă de Mesia (împlinită prin răspândirea Evangheliei în lume) și printr-o interpretare corporativă a conceptului biblic de *ebed Yahweh*, „sluga Domnului", din Isaia 42, 1 și mai ales Isaia 49, 3 („Tu ești sluga Mea, Israel, întru care mă voi preaslăvi"), ca referindu-se la întregul popor Israel, nu doar la Persoana lui Mesia (profeție împlinită de către Mântuitorul Hristos prin Întruparea Sa).
2. Această misiune cheamă toate popoarele la împreună-slujirea Aceluiași Dumnezeu, fără a fi nevoie ca ele să fie convertite la iudaism, în baza respectării poruncilor legii morale nohaice și mai ales a principiului neadorării unor zeități făcute de mâna omului și a credinței în Dumnezeul unic revelat pe Muntele Sinai. **Ideea de bază a nohaidismului pare a fi o aplicare la nivel interreligios a doctrinei „bisericilor nedepline", în măsura în care afirmă că popoarele nu trebuie convertite la iudaism pentru a adera la „adevărata slujire a lui Dumnezeu", fiind de ajuns faptul că Îl recunosc pe Dumnezeul Vechiului Testament ca Dumnezeu adevărat**.
3. Tot exilul de 2000 de ani al poporului evreu a fost, conform Sinedriului, o pregătire a popoarelor pentru a accepta adevărata religie. Interesant este că referirea la iudeii care i-au scos din păgânism pe romani sugerează că

și predica apostolilor în Roma și Imperiul Roman este concepută aici tot ca o misiune iudaică de pregătire a popoarelor pentru noua eră în care religia adevărată va fi cea din Sion. În gândirea evreiască contemporană există un curent în care Persoana Mântuitorului Hristos este integrată în istoria iudaică, unde El este perceput ca un profet al lui Israel, pe Care evreii nu l-au respins și care a predicat pentru poporul lui Israel[6].

4. Creștinismul și islamul au fost create, conform aceleiași declarații, pentru a pregăti lumea pentru ziua în care mozaismul va străluci ca religia universală a Dumnezeului Creator. Prin această afirmație, declarația inversează rolul religiei mozaice de pregătire a venirii Mesiei și îi acordă creștinismului rolul de înaintemergător al religiei mozaice mondiale, ceea ce este chiar și împotriva cursului desfășurării istorice a celor două religii.
5. Criza actuală a religiilor este o pregătire pentru adevărata adorare a lui Dumnezeu, pe care o va aduce instaurarea religiei universale la Ierusalim, pe muntele Sion. Deși pare paradoxal, ateismul și materialismul promovate în masă sunt considerate pregătitoare pentru noua religie. De aici se poate înțelege că această criză este una artificială, cu scopul de a slăbi și dilua actualele religii, în așa fel încât popoarele să fie pregătite pentru o nouă spiritualitate.
6. **Poporul evreu vor fi preoții umanității**. În alocuțiunea sa de la Iași, episcopul romano-catolic Petru Gherghel i-a numit pe evrei "frații noștri mai mari".
7. Se impune ca Națiunile Unite să fie înlocuite cu o organizație mondială fundamentată biblic, având în fruntea sa pe evrei, ca preoți ai lui Dumnezeu și singurii care au rămas în lume atașați acestuia.

Această declarație va fi citită în ultima zi de Hanuka de anul acesta, în cadrul unor ceremonii care vor pregăti refacerea Templului și vor cuprinde și reconstituiri ale jertfelor rituale, conform descrierilor cărților din Vechiul Testament.

Toate aceste idealuri reflectă aspirațiile de universalitate ale religiei mozaice. Transpuse în spiritul ecumenist al vremii, ele ne revelează o viziune metaecumenistă. Dacă eram obișnuiți până acum să auzim despre idealul unirii tuturor creștinilor prin dialogul ecumenist, pentru a "da mărturie comună lumii"

și a reface “Biserica lui Hristos”, declarația Sinedriului din Israel ne arată o viziune a “ecumenismului după ecumenism”, în care creștinii sunt invitați cu toții să participe la cultul restaurat al celui de-al Treilea Templu, în calitate de parteneri ai evreilor care se închină Aceluiași Dumnezeu unic, revelat pe Muntele Sinai.

Din această perspectivă, ecumenismul ne apare ca o simplă lucrare preliminară a chemării popoarelor la “adevărata slujire” la cel de-al Treilea Templu. Cum epoca descrisă de rabinul Wasserman și de declarația Sinedriului este una a păcii și dreptății, se poate înțelege de ce este atât de importantă căutarea instaurării păcii între comunitățile creștine prin lucrarea ecumenistă pe care o face CMB. **Acesta ni se revelează a fi sensul final al ecumenismului, și la împlinirea acestei lucrări l-au chemat evreii români din Israel pe mitropolitul nostru.**

Conform revelației creștine însă, misiunea poporului evreu în istorie a fost pregătirea lumii pentru venirea Mântuitorului **și ea a fost încheiată în momentul în care Mântuitorul Hristos S-a născut în ieslea din Betleem din Preasfânta Născătoare de Dumnezeu**.

Misiunea răspândirii credinței a fost asumată de apostoli, de neam evreiesc, dar transmisă mai departe popoarelor care L-au acceptat pe Hristos ca Mântuitor.

Din punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe, Vechiul Testament și Legea veche s-au încheiat odată cu venirea Mântuitorului, când a început Legea cea Nouă, așa cum ne arată și decizia sinodului din Ierusalim, din 50 d.Hr. (Fapte 15) și Epistola către Evrei a Sfântului Apostol Pavel, care ne arată că Legea Vechiului Testament este umbra Legii Noului Testament (Evr. 10).

Prin urmare, este exclus ca poporul ortodox să accepte altă preoție decât cea a lui Hristos și revenirea la religia Vechiului Testament. Ceea ce ne unește cu religia mozaică este doar istoria comună a pregătirii umanității pentru venirea lui Mesia, care s-a petrecut deja acum 2000 de ani.

Creștinii nu mai așteaptă o altă venire a lui Mesia, deoarece ea s-a petrecut deja, iar Hristos a avertizat că vor veni “hristoși mincinoși” (Mt. 24, 23-24), pe care nu se cuvine să îi urmăm, ultimul astfel de “hristos mincinos” fiind “fiul pierzării”, antihrist, 2Tes. 2,4, care se va prezenta pe sine ca dumnezeu și va încerca să ademenească popoarele să îl urmeze într-o eră a păcii și fericirii.

Revenind la problema discutată de noi în acest articol, rabinul Iosef Wasserman a vorbit foarte frumos și convingător probabil inspirat și din aspirațiile religiei sale, așa cum sunt expuse ele în declarațiile Sinedriului. Discursul său merită toată atenția, pentru că s-ar putea să fie modul în care Sinedriul din Ierusalim va trimite chemarea lansată popoarelor de a se pregăti pentru împreună-slujire în Ierusalim, iar mulți dintre creștinii a căror conștiință dogmatică a fost ștearsă de către generații de ecumenism ar putea îmbrățișa astfel de viziune străină teologiei Bisericii lui Hristos.

Aceste aspirații însă nu pot fi împărtășite de către ortodocși, deoarece ele contravin eclesiologiei și eshatologiei creștine.

Și atunci, nu putem să nu ne întrebăm: **Ce a căutat "prințul Bisericii", mitropolitul nostru Teofan, la o astfel de manifestare, în care, în mod subtil și indirect, s-a vorbit despre o viziune religioasă în care lumea se va aduna să cinstească pe Dumnezeu la Ierusalim, în ritualul mozaic?**

Putem discuta și despre faptul că potrivit canoanelor nu avea ce căuta într-o sinagogă. De exemplu, canonul 70 apostolic spune:

> *Dacă vreun episcop sau presbiter sau diacon sau oricare din catalogul clericilor ar posti cu iudenii* ***sau ar prăznui sărbătorile împreună cu ei****, sau ar primi de la ei daruri de sărbătoare, precum azimele sau ceva de acest fel, să se caterisească, iar dacă ar fi laic, să se afurisească.*

Mitropolitul se afla în sinagogă în timpul sărbătorii Hanuka, într-un decor de sărbătoare, în care s-a integrat foarte bine.

Pe lîngă această încălcare a canoanelor, pe care ar trebui să o judece în mod normal sinodul Bisericii (dacă nu cumva mitropolitul a avut acordul acestuia de a participa la acest eveniment), care trebuie să stabilească și dacă acel dans în care s-a prins mitropolitul este sau nu ritual, **pentru a vedea dacă nu a încălcat și canonul 64 apostolic, care interzice sub pedeapsa caterisirii și afurisirii clericului să intre în sinagogă pentru a se ruga cu membrii comunității evreiești**, se cuvine să ne întrebăm: **Cum vede mitropolitul nostru urarea făcută de membrii comunității evreilor din România trăitori în Ierusalim de a avea succes în opera de apropiere a zilei în care religia mozaică va răspândi lumina în întreaga lume de la Ierusalim?** Cum se împacă acest ideal religios mozaic cu revelația creștină și cu aspirațiile de mântuire ale ortodocșilor?

S-ar putea să fie unii care să se întrebe: „Ce voiai să facă mitropolitul? Să nu se ducă, dacă l-au invitat oamenii?”. Acelora le răspund printr-o pildă pe care i-a lăsat-o mitropolitului Teofan înaintașul său, vrednicul de pomenire mitropolitul Iosif Naniescu, canonizat sfânt de către Biserica noastră. Povestea o știu de la un avocat bătrân din Iași și am mai publicat-o într-un articol la întrebarea: „Ce voiai, să nu se ducă patriarhul la sfințirea monumentului de la Alba Iulia?”.

Iată pilda mitropolitului Iosif:

La Iași, în perioada interbelică, a venit Regele României într-o sâmbătă seara la un banchet oferit în cinstea unui eveniment special. Bal mare la Palatul Roznovanu, din centrul Iașului. La un moment dat, își dă seama regele că mitropolitul nu se află în sală și întreabă într-o doară: „Înaltpreasfințitul nu a fost invitat?”. În stilul slugarnic specific, autoritățile locale au trimis imediat pe cineva la mitropolie, la chilia mitropolitului. „Regele a întrebat de înaltpreasfinția voastră, veniți repede la bal, numaidecât, e foc etc.”. Mitropolitul a ieșit din chilia sa și le-a spus: „Rugați-l pe Majestatea Sa să mă ierte, dar mâine am Sfânta Liturghie și trebuie să mă pregătesc”.
Amploaiatul s-a dus speriat la bal, i-a spus, alb la față, regelui că mitropolitul nu vine pentru că are slujbă. Regele a întrerupt distracția și a zis: „Domnilor, pentru că Înaltpreasfințitul are slujbă mâine, vă rog să ne risipim acum și să ne revedem mâine după amiază”. Balul s-a destrămat pe loc, regele s-a dus și s-a pregătit și el pentru a participa la slujbă, a participat, iar a doua zi, după amiază, balul a fost reluat, mitropolitul a venit a salutat pe toată lumea și a binecuvântat evenimentul care l-a cauzat, apoi s-a retras, așa cum cere legea canonică, iar ceilalți și-au continuat distracția.
Această frumoasă lecție de comportament ierarhic de ADEVĂRAT PĂSTOR ORTODOX a rămas în istoria și inimile ieșenilor, mitropolitul respectiv tocmai a fost canonizat de Biserica noastră, este vrednicul de pomenire mitropolitul Iosif Naniescu, cunoscut ca „cel milostiv”, iar regele care a dat dovadă de atâta înțelepciune a rămas, la rândul său, în istoria românilor drept Carol I, făuritorul Regatului României.

În concluzie, mitropolitul putea să le trimită concetățenilor evrei un mesaj de felicitare neutru, cu prilejul sărbătorii lor, să le spună respectuos că prevederile canonice ale Bisericii noastre interzic participarea la manifestări comune cu cei ce nu sunt ortodocși.

Se pare că s-a deschis sezonul la acțiuni ecumeniste interconfesionale și interreligioase. Nu știm dacă această îndrăzneală de a încălca Sfintele Canoane nu le vine episcopilor și din acțiunile monahului Sava de slăbire a mișcării antiecumeniste, despre care vom discuta mai pe larg, cu detalii de ultimă oră, într-un material viitor.

Citește și:

Patriarhul Daniel a binecuvântat în comun cu ereticii greco-catolici Monumentul Unirii de la Alba-Iulia

Note:

[1] https://www.breakingisraelnews.com/117830/70-nations-Hanuka-altar-third-temple/.

[2] https://www.breakingisraelnews.com/116619/sanhedrin-jerusalem-mayor-temple/.

[3] Ibidem.

[4] https://en.wikipedia.org/wiki/Noahidism.

[5] https://en.wikipedia.org/wiki/Generations_of_Noah.

[6] https://www.jewishvoice.org/read/blog/ten-biggest-lies-about-yeshua-his-jewishness-and-what-some-call-jewish-christianity.